

Ovaj rad dostupan je za upotrebu pod međunarodnom licencom Creative Commons Attribution 4.0

SUVREMENI KONCEPT DOMOVINE

8. Dani Šime i Ante Starčevića

Na Odjelu za nastavničke studije u Gospiću 26. i 27. svibnja 2023. održan je znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem – 8. Dani Šime i Ante Starčevića. Skup su pod nazivom **Suvremeni koncept domovine** organizirali Odjel za nastavničke studije u Gospiću Sveučilišta u Zadru i Državni arhiv u Gospiću pod pokroviteljstvom Ličko-senjske županije, povodom 200. obljetnice rođenja Oca Domovine – dr. Ante Starčevića (23. V. 1823. – 28. II. 1896.). Svjesni važnosti političkoga, književnoga, filozofskoga i jezikoslovnog djelovanja Oca Domovine, rođenoga u Lici, u Velikom Žitniku, ovom su prilikom organizatori skupa željeli potaknuti interes za nova čitanja Starčevićeve bogate ostavštine i vrijednosti koje je promicao. Svečano otvorenje skupa održalo se u Pučkom otvorenom učilištu „Dr. Ante Starčević“, uz nazočnost prorektora, prof. dr. sc. Josipa Faričića te velikog broja uzvanika i sudionika skupa. Nazočnima su se prigodno obratili pročelnica Odjela za nastavničke studije u Gospiću izv. prof. dr. sc. Sanja Vrcić-Mataija, potom saborska zastupnica, gospođa Anita Pocrnić-Radošević, župan ličko-senjski, gospodin Ernest Petry te prorektor prof. dr. sc. Josip Faričić koji je istaknuo važnost povezanosti zadarskog s ličkim područjem.

O suvremenim promišljanjima Starčevićevih ideja, njegovoj povezanosti s Likom, kao i konceptu domoljublja u okvirima različitih nacionalnih identiteta moglo se slušati na plenarnim i ostalim izlaganjima tijekom dana, a u taj se kontekst u cijelosti, kao važan prilog i najava skupa, svrstala i izložba *Dr. Ante Starčević – Otac Domovine 1823. – 2023.*, koju je Državni arhiv u Gospiću svečano otvorio 23. svibnja, a sudionici skupa i pozvani posjetitelji razgledali su je nakon plenarnih izlaganja.

Plenarni izlagači skupa bili su: prof. dr. sc. Ante Bralić s Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru koji je izložio predavanje pod nazivom *Što je danas nama Ante Starčević? Razvoj mita i njegova (moguća) dekonstrukcija*, zatim dr. sc. Stjepan Blažetin, s Katedre za hrvatski jezik i književnost Instituta za slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, koji je izložio referat pod nazivom *Manifestacija hrvatske nacionalne svijesti u književnosti Hrvata u Mađarskoj* te prof. dr. sc. Pavo Barišić s Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu koji je izložio rad pod nazivom *Lika u djelu Ante Starčevića*.

U glazbenom dijelu programa nastupali su studenti Odjela za nastavničke studije (Dora Kabalin, Karlo Mladić, Lara Kožuhar, Karla Savatović, Ana Gujić i Karla Beraković), pod mentorstvom doc. dr. sc. Ines Cvitković Kalanjoš.

8. Dani Šime i Ante Starčevića usmjerili su znanstvena promišljanja istraživanjima semantički slojevitog pojma domovine i domoljublja kontekstualiziranih u obzor humanističkog, društvenog, prirodoslovnog, umjetničkog i interdisciplinarnog motrišta. Odaziv više od pedeset sudionika iz Hrvatske i inozemstva, koji su izložili svoja predavanja na Odjelu za nastavničke studije u Gospiću, svjedoči velikom interesu za predložene teme oblikovane u četiri tematske smjernice: *Suvremene naracije o domovini, Dr. Ante Starčević i koncepcije domoljublja u povijesnom i jezičnom kontekstu, Domovina u umjetnosti i popularnoj kulturi te Domovina u jeziku/Jezik u domovini/Domovina u nastavi*. Sudionici skupa došli su u Gospić iz brojnih hrvatskih i inozemnih sveučilišta te niza ostalih znanstveno-istraživačkih i obrazovnih institucija kako bi izložili svoja promišljanja o domovini, domoljublju i dr. Anti Starčeviću.

U sesiji *Suvremene naracije o domovini* sudjelovalo je deset izlagača. Marko Vučetić izložio je svoje predavanje pod nazivom *Koncept domovine između patriotizma i nacionalizma*, Jelena Vlahović je sudjelovala s izlaganjem *Nacionalni identitet kao odgojno-obrazovna vrijednost*, Anela Nikčević-Milković izlagala je rad pod nazivom *Individualni, demografski i kontekstualni prediktori interkulturalne osjetljivosti*, Marica Mamut i Dinko Marin bavili su se baštinskom temom nacionalnog identiteta u izlaganju *Suhozidi u kontekstu tradicionalnog i suvremenog poimanja nacionalnog identiteta*. O istraživačkim rezultatima *mišljenja mladih o prilikama i preprekama u ostvarivanju zadovoljavajućeg života u Hrvatskoj* izlagale su Nensi Segarić i Jadranka Brkić-Vejmelka, dok su se Anita Bušljeta Tonković i Ema Bašić, s Instituta društvenih znanosti Ivo Pilar, u svom izlaganju bavile obrazovnim (ne)mogućnostima kao razlogom napuštanja ruralnih prostora Hrvatske, na primjeru studije slučaja odselidbe mladih iz Like. U istoj su sesiji Dinko Marin

i Ivana Maruna izložili referat pod nazivom *Stavovi učenika o oblicima edukacija u zaštićenim područjima Gorske Hrvatske*.

U sesiji *Dr. Ante Starčević i koncepcije domoljublja u povijesnom i jezičnom kontekstu* sudjelovalo je sedamnaest izlagača. Četiri su izlaganja bila posvećena dr. Anti Starčeviću i njegovoj ideološkoj, pravnoj i pravaškoj ostavštini. U tom su smislu Ivan Brlić i Adrian Knežević izložili rad pod nazivom *Ante Starčević i dalmatinski narodnjaci – povijest jednog turbulentnog odnosa*, Milan Šarić je izlagao o položaju Ante Starčevića u ličkim pravaškim glasilima *Hrvat i Starčevićanac*, Filip Lenić obrazložio je *utjecaj Ante Starčevića na ideološki razvoj dalmatinskog hrvatstva kroz recepciju pravaške predizborne agitacije za Hrvatski sabor 1884. i 1887. godine*, dok se Željko Bartulović bavio pitanjima državnopravnog položaja Hrvatske u radu dr. Ante Starčevića. Domoljubnim temama u povijesnom kontekstu bavili su se u svojim izlaganjima Ante Sorić posvetivši se *opusu pastoralnog teologa don Živana Bezića*, dok je Ante Delić izlagao o *Hrvatskoj bratskoj zajednici i financiranju obrane marsejskih atentatora*. Koncepcijom domoljublja u jezično-povijesnom kontekstu bavili su se Ivica Vigato i Matija Vigato u izlaganju pod nazivom *Identitet bratovština sa zadarskoga područja u 17. i 18. stoljeću – Metafizički temelji i leksička analiza*. Margerita Kranjčević temu je domoljublja razlagala u referatu *Elementi domoljublja u rukopisnome tekstu Šime Starčevića*. Koncepcijom domoljublja u opusu Šime Starčevića bavila se i Vesna Grahovac-Pražić u svom izlaganju pod nazivom *Šime Starčević – „...mudra glava, i jedna zvizda naša“*. Nacionalni imaginarij hrvatskoga jezika u predgovorima gramatika prve polovice 19. stoljeća naziv je izlaganja Petre Božanić, dok su se Jadranka Mlikota i Rene Čipan Banja bavili *Uzničkim uspomename Stjepana Radića* – analizirajući Radićev jezični identitet u svjetlu jezičnih i stilskih značajki memoarskih zapisa u prvoj polovici 20. stoljeća. U sesiji koja se bavila jezično-povijesnim kontekstom domoljublja svoje su izlaganje pod nazivom *Razvoj nazivlja osnovnih matematičkih pojmova kroz udžbeničku literaturu od sredine 18. stoljeća do danas* predstavile i Maja Cindrić, Josipa Čuka te Maja Čuletić Čondrić.

U sesiji *Domovina u umjetnosti i popularnoj kulturi* sudjelovalo je trinaest izlagača. Azra Ičanović predstavila je svoje izlaganje pod nazivom *Povijesna stvarnost kao faktor narativnog re/definiranja bosanskohercegovačkog (multi)kulturalnog identiteta u prozi Faruka Šehića*. Sanja Knežević izlagala je rad *O ljepoti domovine (na primjeru Plitvičkih jezera u hrvatskom književnom putopisu)*, dok se Tin Lemac u svom izlaganju bavio domovinskim temama u pjesništvu Vesne Parun. Ana Marin izložila je rad pod nazivom *Predodžbe domovine u prozama Julienn*

Eden Bušić, a Sanja Vrcić-Mataija predstavila je koncepcije domoljublja u paratekstualnim sastavnicama dječje proze o Domovinskom ratu. Maja Verdonik i Kristina Polić u svom su se izlaganju bavile likovima legendi Središnje Hrvatske u autorskim slikovnicama Zdenka Bašića, dok je Josip Miletić temu domovine i patriotizma razmatrao u poeziji Šimuna Šite Ćorića. Jasminka Brala-Mudrovčić i Ana Lemić izložile su rad *Domoljublje u uglazbljenim književnim tekstovima o Lici i velebitskom primorju*, dok se Ines Cvitković Kalanjoš bavila konceptom domovine u hrvatskoj popularnoj glazbi (1991. – 1995.), a Anela Serdar Pašalić i Ivana Tomljenović domovinsku su temu analizirale na primjerima kazališne umjetnosti.

U sesiji pod nazivom *Domovina u jeziku/Jezik u domovini/ Domovina u nastavi* sudjelovalo je osam izlagača. Mojca Kompara Lukančić, s mariborskog sveučilišta, izložila je rad pod nazivom *Elements of Codeswitching in Slovenian Language: The Presence of English Words in Slovenian Language*, a Slađana Čuljat rad *Cultivating the Croatian Language in Business Communication – No to Anglicisms?*. Katica Balenović u svom se izlaganju bavila anglizacijom hrvatskog jezika u jeziku digitalnih domorodaca, razmatrajući je u rasponu od potrebe do pomodarstva, dok se Ivica Mataija bavio dodirno jezikoslovnom temom u izlaganju pod nazivom *Dom u jeziku i jezik u domu/Onomaziološka raščlamba germanizama u gospićkim štokavskim ikavskim govorima*. S metodičkog su stajališta temu domoljublja razmatrale autorice: Jelena Vignjević koja je obrazložila svoje istraživanje pod nazivom *Domovina za početnike u čitanju i pisanju (prezentacija domovine u hrvatskim početnicama)*, Ivana Odža prezentirala je rad *Domoljublje u lektiri od 1. do 4. razreda*, Mirela Šušić izložila je referat *Domovina i emocije u Cesarićevoj pjesmi Trubač sa Seine (Matoš u Parizu) u metodičkom kontekstu*, dok se Marina Franić Šimunić u svom izlaganju bavila temom domovine i domoljublja u dječjem književnom časopisu *Smib*.

Istog je dana s početkom u 19.00 na Odjelu predstavljen zbornik radova *Globalne promjene u obrazovanju i očuvanje baštine*, proizišao iz radova izloženih na 7. Danima Šime i Ante Starčevića. Zbornik su predstavili recenzenti izv. prof. dr. sc. Marinko Lazzarich, sa Sveučilišta u Rijeci, prof. dr. sc. Elvi Piršl, sa Sveučilišta Jurja Dobrile iz Pule, prorektor prof. dr. sc. Zvezdan Penezić te glavna urednica izv. prof. dr. sc. Anela Nikčević-Milković.

Povodom 200. obljetnice njegova rođenja, Državni arhiv u Gospiću predstavio je javnosti izložbu *Dr. Ante Starčević – Otac Domovine 1823. – 2023*. Nastala u suradnji Državnog arhiva u Gospiću i Hrvatskog državnog arhiva, izložba, koncipirana od arhivskoga, knjižnog i muzejskoga gradiva, kronološki prikazuje najvažni-

je odrednice Starčevićeva života i stvaralaštva, ali posjetiteljima nudi i mogućnost iščitavanja Starčevićeve književne, jezikoslovne, novinarske i političko-ideološke ostavštine, s posebnim osvrtom na njegovu važnost i tragove u hrvatskoj suvremenosti kao inspiracije književnoga, likovnog i kulturnog stvaralaštva. Osim plakata, u prigodno uređenom izložbenom prostoru, posjetiteljima je ponuđen uvid u muzejsku građu iz zbirke kolekcionara Ante Meštrovića, koji je više desetljeća posvetio prikupljanju dokumenata i građe različite provenijencije koja svjedoči o životu i ostavštini Oca Domovine. Posebno mjesto u izložbenom postavu posvećeno je radnom stolu Ante Starčevića koji je za ovu izložbu posuđen iz fundusa Hrvatskoga povijesnog muzeja.

Autorice izložbe i kataloga: Katarina Mataija, Ivana Nikšić Šulentić i Diana Mikšić, upozorile su kako je rukopisna i materijalna ostavština Ante Starčevića danas razasuta u više arhivskih, knjižničarskih, muzejskih i drugih ustanova istaknuvši kako je pratiti slikom i riječju život, djelo i ostavštinu Ante Starčevića, osobe koja je zauzela jedno od središnjih mjesta u hrvatskoj povijesti, brojnih radova, izdanih sabranih djela, monografija, studija, članaka, održanih predavanja, izložbi, prezentacija svih razina, bio vrlo izazovan i nimalo jednostavan zadatak, a izložbeni postav i koncept tek jedan od mogućih pogleda u ostavštinu ovog velikana.

Otvarajući izložbu pred brojnom gospićkom publikom državni tajnik, dr. sc. Ivica Poljičak, istaknuo je kako će svaki posjetitelj ove izložbe saznati puno o Anti Starčeviću prateći vremensku lentu koja ga kontekstualizira u vrijeme u kojemu je živio, ali i kasnije, kad je Otac Domovine otišao u vječnost, a opet nastavio živjeti u velikoj i važnoj ulozi koja je posebno do izražaja došla s demokratskim promjenama 90-ih godina prošloga stoljeća. U tom je smislu državni tajnik naglasio i simboliku 30. svibnja, datuma Starčevićeva krštenja u Gospiću obližnjem Klancu, datuma koji u suvremenoj Hrvatskoj slavimo kao Dan državnosti.

Izložba u izložbenom prostoru Državnog arhiva u Gospiću bila je otvorena do 3. srpnja, a nakon toga, do konca godine, postavljena je u izložbenom prostoru Državnog arhiva u Osijeku, Državnog arhiva u Slavonskom Brodu i Državnog arhiva u Zadru.